

Aku želiš še več zastopiti, tok' pošlušej, kar Ona sama na znanje da rekoč: Fecit mihi magna, qui potens est. Ta, kir je mogočen, je velike reči meni sturil: čez katere bessede govory naš učeni P. Suarez: Mensura privilegiorum Virginis est potentia Dei. Mera posebne častitosti Mariae Dvice je mogočnost Božja. O neizrečena velikust inu visokust časty inu huale Mariae, katere mera je neizmerjena mogočnost Božja! Od tod se meni zdy, de jo obeni reči, obeni stuari ne bom bell popolnima perglihāl, koker vinski terti; zakaj? za vola prečudne pohleušine, aku je lyh vinska terta mej drugimi drivesi ner imenitniši, vuner ondi, kir je zasajena, se kaže zaničvana: za vola čistosti, kir noče per mlaki rasti: za vola serčnusti, kir se ne ustraši ozeleniti, inu cvesti na uročimu, inu golimu hribu: za vola žlahtnusti nje obilniga inu sladkiga sadja: za vol' usih teh, je rejs, pak ner bell še za vol' eniga družiga ursoha pergliham Mario eni vinski terti. Bres tīga vejš, da usaku drivje raste do ene sebi lastne visokusti, mimu katere se malukedej pouzdigne. Vitis sine fine crescit. Plin. l. 14. c. 1. Sama vinska terta je enu taku drivje, kateru se nikdar neustavi, temuč vednu naprej raste, inu se toku visoku pouzdiguje, koker visoku je tistu drivu, na kateru se naslanja, inu perjema. Maria ta pre-slahtna vinska terta se je naslonila na Christusa Jezusa, koker je od nje rečenu u visoki pejsmi: Quae est ista, quae ascendit de deserto, delicijs affluens, innixa super dilectum suum? gdu je leta, katera u pušavi gori gre z velikim veseljam naslonena na svojga lubiga? Ascendit, sicut vitis propago, in superiora se erigens. S. Ambros. Gre gori, koker ena vinska mladika, inu se na visoku pouzdiguje: brez mere visoko je to drivu, kir je sam Christus Jezus, kir Maria vinski terti perglihana je na tīga naslonena, lohku o človek iz tīga doli uzameš, de visokust nje popolmnosti, nje časty inu hvale je skorej neizrečenu bres use mere, bres usiga konca velika (Str. 494. 499.) itd.

„Die Sprache dieser Predigten ist ohne grammatische Richtigkeit und Consequenz. P. Bassar, sagt Hr. Kopitar, schreibt richtig so, wie er spricht, aber er spricht nicht schulgerecht. Das Lustigste ist, dass er seine Regellosigkeit und seinen gänzlichen Mangel an Grammatical-Orthographie für den seligen Mittelweg zwischen den Localmundarten will gelten machen. Übrigens sind diese Predigten, eben weil der Verfasser sich weniger an die grammatische Steifheit gebunden, sehr wohlklingend (numerös), und dienen, da sie dem gemeinen Manne wie aus dem Munde geschrieben sind, zugleich zum Beweise, wie nahe der Schriftsprache noch immer auch die noch so vernachlässigte Umgangssprache des krainischen Bauers ist, von deren Verderbtheit P. Marcus nicht genug Schlimmes sagen konnte. Kopitar S. 110—121, wo auch Sprachproben daraus (Šafařík Slow. Schrift. S. 123).“

Opis Krškega okrajnega glavarstva.

I. L.

(Dalje.)

Zadruga je vinska gorica, kjer dobro vino raste, kakor tudi v Gobci. Škerlevo je naj starejša graščina tukaj, in je bila nekdanj lastnina sv. Heme; stoji v naj lepšem kraju; ima lepe in dobre njive, travnike, gozde in vinograde. Apnenik je lepa vinska gorica. Okrog tudi vinska gora s cerkvijo sv. Barbare, — takrat neki zidana, kot župljánska cerkev, v gotiškem slogu. Poddružnica sv. Roka je samostojnega duhovna imela. Graščina Zagorica blizu sv. Roka — je last barona Berga. Tukaj so ostanki poslopij: Ukenberg — Jaršč — zadej je Zagrad, Zazidje. V Zazidji se nahajajo ostanki nekdanjega poslopja. Po ustnem poročilu bila je konjarnica graščine na Jaršču. Pod Jarščem je

mali hribček Kincl. Po ustnem izročilu so bile tukaj vislice. — Na Jaršču je malo družega sledú več kod nekaj zidú; — obilo jelenovih rogov, koščekov se tu najde. — Jako lep razgled.

Š k o c i j a n.

Zemljepisni del.

Škocijan ima dvorazredno ljudsko šolo. Župnina šteje 4107 ljudi. Za šolo sposobnih otrok je 464, v šolo jih hodi 284. Ob južni meji občine teče Krka, vso občino pa preteka precej velik potok Radulja, ki včasih obilo nastopi in napravi veliko škode na travnikih. Radulja ima rake, ki so ravno tako veliki in imenitni, kakor tako sloveči Krški raki. Izliva se pri Dobravah v Krko. Njeni manjši dotoki so Zloganski in Goriški potok. Na Radulji je nekoliko mlinov in žag. Njive, vinogradi, travniki, gozdi in pašniki so v prav dobrem stanu; neobdelane zemlje ni. Ljudstvo se pečá edino z živinorejo, kmetijstvom in vinorejo. Materijalno blagostanje ljudstva je precej v dobrem stanju. Tukaj se redí veliko konj in prešičev; tudi govede ima posebno gornji del župnine obilo, in le malo ovac. Brati znajo večjidel vsi župljáni in nekateri tudi pisati. Vasi šteje župljánska občina 35, namreč: 1. Dobrava s 158 stanovalci in s cerkvijo svetega Miklavža na otoku; 2. Dobrovska vas s 137 stan.; 3. Druše s 218 stan. in s cerkvijo sv. Barbare; 4. Dole (Dolenje) s 109 stan.; 5. Dole (Gorenje) s 91 stan. in s cerkvijo žalostne Matere Božje; 6. Hrastovlje s 102 stan.; 7. Jelendol s 67 stan.; 8. Jeperjek s 53 stan.; 9. Škocijan s 175 stan. in z župljánsko cerkvijo sv. Kocijana. Tukej se vidi spominek afrik. misijonarja Knobleharja in župnika Jeršetiča; 10. Črešnjice s 137 stan.; 11. Krsin-vrh s 141 stan.; 12. Mačkovec s 40 stan.; 13. Otavnik s 56 stan.; 14. Savink s 86 stan.; 15. Segonje s 88 stan.; 16. Slančevrh s 93 stan. in s cerkvijo sv. Urha; 17. Zloganje s 151 stan. in s cerkvijo Matere Božje; 18. Staravas s 183 stan. in s cerkvijo presvete Trojice; 19. Stopno s 53 stan. in z dvojno cerkvijo; ena je posvečena Materi Božji, druga pa sv. Petru, ki je pa manjša od prve. Prva cerkev stoji na precej visokem hribu. Bila je nekaj na Stopnem, kakor Valvazor popisuje, jako sloveča božja pot, in so baje prihajali romarji celó iz ogerskih in hrvatskih krajev, kar se je pa v novejših časih popolnoma opustilo. 20. Telče s 192 stan. in s cerkvijo sv. Jakoba; 21. Bučka (stara) s 193 stan.; 22. Gabernik s 48 stan.; 23. Goriška gora s 46 stan.; 24. Goriška vas s 99 stan.; 25. Klenovik s 171 stan.; 26. Velike Poljane s 131 stan. in s cerkvijo sv. Tomaža. Valvazor piše, da je bil nekaj tukaj vikarijat; 27. Male Poljane s 75 stan.; 28. Zagrad s 166 stan.; 29. Čisti breg s 51 stan.; 30. Čučja mlaka s 57 stan.; 31. Grmovlje s 202 stan. in s cerkvijo svetega Jurija; 32. Hrvatski brod s 105 stan.; 33. Hudejne s 35 stan.; 34. Merševavas s 70 stan.; 35. Zameško s 98 stanovalci.

Zgodovinski del.

Farna cerkev stoji nad 350 let. Župnik plemeniti dr. Štefan Jeršetič jo je zidal 1516. l. Bil je dvorni kapelan cesarja Ferdinanda I. in tudi papežev svétnik. Imeniten je bil župnik Janez Zalo kar, ki je spisal več slov. knjig o kmetijstvu. Šola stoji 40 let. Prvi učitelj je bil Janez Peršè. Bil je jako priljubljena oseba, izvrsten učitelj in pobožna duša. Tedanje težavne razmere je vse voljno prenašal, vendar pa ni dočakal, kar si je vedno želel, da bi bil v zdanjem šolskem poslopiju poučeval. L. 1858., po 41letnem tukajšnjem delovanji, je blagi mož za kozami umrl. L. 1863. so mu hvaležni njegovi učenci postavili nagrobni spominek. Njegovo imé bode dolgo, dolgo živelo v